

Ballerup Historiske Forening gennem 75 år

SVEND JØRGEN JENSEN

Historien om Ballerup Historiske Forening er ikke kun beretningen om foreningens arrangementer, udflugter, generalforsamlinger, udgivelser og udstillinger, men i lige så høj grad om udviklingen af egns-museet fra det startede i Ballerups for-henværende fattighus til det moderne, kulturhistoriske museum, vi kender i dag. Foreningen blev stiftet som en mu-

seumsforening, der tog initiativ til oprettelsen af et lokalt museum, som gennem en lang årrække blev drevet på frivillig basis af foreningens aktive medlemmer.

Historien om Ballerup Historiske Forenings 75 årige historie er skrevet på grundlag af generalforsamlingsreferater, samt indlæg i foreningens årsskrifter og medlemsbladet Byhornet.

Ballerup Kro, hvor Ballerup og Omegns Museumsforening blev stiftet den 31. juli 1936. Maleri af ukendt maler. Foto: Ballerup Museum.

Foreningen stiftes

Ballerup og Omegns Museumsforening blev stiftet på Ballerup Kro den 31. juli 1936. Ernfred Michelsen, der skulle blive formandens første formand, havde foreslået Ballerup og Omegns Håndværker- og Borgerforening, at der i forbindelse med foreningens årlige sommerfest blev arrangeret en museums lignende udstilling.

Udstillingen skulle omfatte ældre genstande, som skulle give oplysninger om egnens fortid, og ved besøg på egnens gårde lykkedes det at samle et stort antal effekter, som blev udstillet i Teknisk Skole den 26.–28. juni 1936. Man skulle betale 25 øre for at komme ind og se på herlighederne.

Kernen i udstillingen var en gammel bondestue og andre familiegenstande, som blev stillet til disposition af den historisk interesserede gårdejer H. Teglers, Højagergård. Udstillingen blev en stor succes, og mange af de besøgende syntes, at det ville være en god idé at få samlet en del af de mange ting under mere permanente forhold.

Ernfred Michelsen tog tanken op. Han fik nedsat en komité på 20 medlemmer og indkaldte til et forberedende møde på Teknisk Skole den 14. juli samme år. Der var 15 fremmødte, og landsretssagfører Knud Gormsen blev valgt til dirigent.

På mødet fremlagde Ernfred Michelsen et forslag til dannelsen af en museumsforening. Han havde sammen med arkitekt Hjalmar Nielsen set på det tidligere fattighus og mente, at det ud fra et bygningsmæssigt synspunkt var velegnet til at danne ramme om et museum. Man vedtog at sende en ansøgning

til sognerådet om vederlagsfrit at få stillet nogle lokaler til rådighed i huset, og den 20. juli vedtog sognerådet at overlade de ønskede lokaler til komiteen.

Herefter indkaldte komiteen til et offentligt møde på Ballerup Kro. 30 borgere deltog i mødet, og foreningen blev stiftet under navnet Ballerup og Omegns Museumsforening. Ernfred Michelsen blev valgt til formand, og Knud Gormsen blev kasserer. Kontingentet blev fastsat til 2 kr. årligt.

Fattighuset

Ved et flittigt indsamlingsarbejde med god støtte af gårdejer H. Teglers og de to lokalhistorisk interesserede jurister Axel H. Pedersen og Knud Gormsen lykkedes det at fremskaffe cirka 500 effekter af højst forskellig art. For at skaffe flere genstande blev næsten alle landejendomme i byens omegn besøgt, og lofterne gennemløst.

I en periode offentliggjorde man navnene på gaverne med omtale af gavens art i Ballerup-Måløv Avis, og dette fik gavernes antal til at stige. Alle kendte jo hinanden, og mange ville gerne tage konkurrencen op.

Sammen med en række frivillige hjælpere gik Ernfred Michelsen i gang med at istandsætte den gamle bygnings lokaler og restaurere de indsamlede effekter. Arbejdet foregik ofte til langt ud på natten i de iskolde lokaler. Hjalmar Nielsen, der var levende interesseret i museet, var en inspirerende medhjælper i dette arbejde. Allerede den 3. januar 1937 – kun et halvt år efter udstillingen i Teknisk Skole – kunne museet åbne.

Egnsmuseet i Ballerup (det tidligere fattighus) på hjørnet af Gadekærvej og Præstevænget. Privat foto, 1943.

Ejendommen lå på hjørnet af Gadekærvej (nuværende Bydammen) og Præstevænget. I Ballerup-Maaløv Avis gav Axel H. Pedersen den 30. december 1936 følgende højstemte beskrivelse af museets beliggenhed:

»Ved byens kær, hvor vejen spaltes i tre – en gik til mark og eng, en til byens overdrev og en til toften, her i byens midtpunkt samledes bymændene, når byhornet lød til bystævne, i dette byens midtpunkt ligger nu egnsmuseet, hvor byens gamle byhorn opbevares. Fortid og nutid mødes.«

Bente Dahl Hansen skriver i Historisk Forenings jubilæumsbog »Ballerup og Omegn – et tilbageblik« fra 1986, at sogneforstanderskabet i 1851 købte ejendommen matr. nr. 102 af husmand

Anders Nielsen. Her lod sogneforstanderskabet i 1852 opføre en bygning, som blev indrettet til fattighus. Bente Dahl Hansen skriver videre, at fattighuset helt frem til socialreformen i 1933 tjente som bolig for mennesker, der af forskellige årsager var kommet i nød og havnet under det offentlige fattigvæsen. Det var denne bygning, Historisk Forening fik stillet til rådighed som museum af sognerådet. Med sit originale åbne ildsted var bygningen i sig selv en museumsgenstand og for så vidt egnet til formålet, men der var for lidt plads, og bygningens tilstand gav dårlige opbevaringsforhold for museets genstande.

Museet havde åbent den første søndag i hver af månederne fra april til september kl. 14.30–16.00. Ifølge forenin-

gens årsskrift fra 1948 var det på dette tidspunkt vejmand J. Jacobsen, der havde opsyn i åbningstiden. Egnsmuseet havde dette år 60 besøgende. Heraf var de 49 voksne, mens de 11 var børn. Derudover havde museet haft besøg af »flere skoleklasser under ledelse af en lærer«.

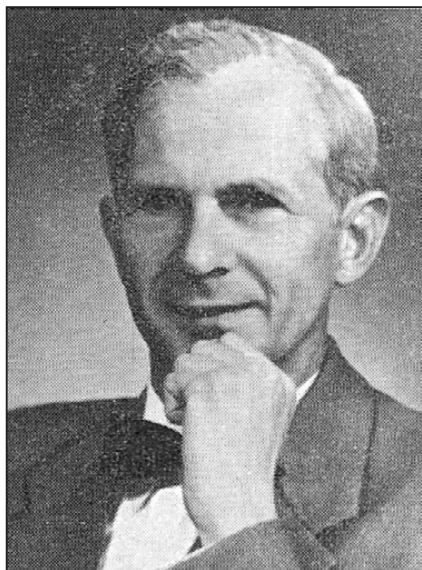
Foreningens første formænd

Ernfred Michelsen var født og opvokset i Ballerup, i villa Frydendal på daværende Stationsvej, hvilket han fortæller om i foreningens jubilæumsbog fra 1986. Helt fra sine unge dage interesserede han sig for Ballerup og dens historie, og hans fritidsinteresse blev til et fuldtidsjob.

I august 1937 flyttede Ernfred Mi-

chelsen fra Ballerup og blev derfor nødt til at gå af som formand. Han blev i 1941 ansat som assistent ved Statens veterinære Institut på Lindholm ved Kalvehave, og i 1949 blev han dr. med. vet. med supplerende videnskabelig uddannelse ved flere europæiske virusinstitutter inden for bekæmpelsen af mund- og klovsyge. Han sluttede på Lindholm som direktør i 1977.

I forbindelse med foreningens 40 års jubilæum i 1976 blev Ernfred Michelsen udnævnt til æresmedlem. Ved hans død i 1990 skrev Bent Schrøder i Byhornet, at han ved flere samtaler og brevvekslinger kunne mærke, at Ernfred Michelsens ofte tænkte på Ballerup og museet. Det var derfor en stor glæde for foreningen, at han med sin hustru, dat-

Ernfred Michelsen. Foreningens formand 1936–1937.

Aleth Thomsen. Foreningens formand 1937–1938.

Ernfred Michelsen udnævnes til æresmedlem ved Historisk Forenings 40 års jubilæum den 31. juli 1976 af foreningens daværende formand Knud Gormsen. Foto: Ballerup Stadsarkiv.

Knud Gormsen. Foreningens formand 1938–1947 og 1972–1979.

ter og svigersøn deltog i foreningens 50 års jubilæum i 1986.

Efter Ernfred Michelsens bortrejse overtog kontorchef Aleth Thomsen formandsposten til næste generalforsamling, hvor Knud Gormsen blev valgt til formand.

Knud Gormsen tog initiativ til udgivelse af foreningens første publikation, årshæftet 1946, der var et særtryk af Nationalmuseets »Danmarks kirker« med beskrivelser af Ballerup, Ledøje, Måløv, Smørum og Værløse kirker.

Knud Gormsen var formand indtil 1947 og igen fra 1972 til 1979. Indimellem var han medlem af bestyrelsen i flere perioder og formand for redaktionsudvalget ved udgivelsen af foreningens årsskrifter. Han blev udnævnt til

Kaj Rasmussen. Foreningens formand 1947–1952.

æresmedlem på sin 70 års fødselsdag den 20. april 1974.

I 1947 blev arkivar Kaj Rasmussen valgt til formand, og da han flyttede fra byen i 1952, overtog fabrikant Harald Rymose formandsposten. Han arbejdede som formand energisk og initiativrigt i en tid, der var meget svær for museet.

I 1954 blev foreningens navn ændret til »Ballerup Historiske Forening. Ballerup og Omegns Museumsforening«. Det var Harald Rymose, der foreslog ændringen for at markere, »at foreningens formål og arbejdsområde rakte videre end til at varetage museets drift, nemlig at vække og fastholde den lokalhistoriske interesse på et bredere kulturhistorisk grundlag, bl.a. ved fore-

Harald Rymose. Foreningens formand 1952–1967.

drag og ekskursioner til historiske steder og medvirken ved arkæologiske udgravninger.«

Udflugter

Efter at foreningen havde skiftet navn for at fremhæve, at dens formål ikke alene var at beskæftige sig med museumssager, men også at udbrede historisk oplysning, blev der samme år arrangeret to foredrag samt tre udflugter for medlemmerne. Den ene udflugt gik til Gjorslev, Vallø og Køge Museum, den anden til Skåne, hvor man blandt andet besøgte Glimminghus, Dalby kirke ved Lund og Ystad, og den tredje til Trelleborg ved Slagelse. Alle udflugter havde god tilslutning, og »deltagerne fandt dem meget udbytterige.«

I en lang årrække herefter arrangerede foreningen udflugter for medlemmerne til historiske lokaliteter på Sjælland, Lolland-Falster i Skåne. På disse udflugter fungerede foreningens bestyrelsesmedlemmer eller menige medlemmer ofte som guider, eller man fik lokale eksperter til at fortælle om de historiske steder, man besøgte.

Søndag den 1. juni 1969 var der sommerudflugt til Kirke Sonnerup, Åmosen, Bromølle, Udby kirke, forbi Lerchenborg til Kalundborg, hvor deltagerne spiste frokost og så kirken og museet, og den 21. september samme år gik efterårsudflugten til Horns Herred. Her besøgte man Dråby og Selsø kirker, hvor lokale lærere fortalte om kirkernes historie. På hjemvejen aflagde man besøg på Færggården, hvor der også blev holdt foredrag om stedet historie.

I 1970 gik sommerudflugten til Fri-landsmuseet, Æbelholt klosterruin og Gurre, mens efterårsudflugten, der var tilrettelagt af Michael Baske, gik til jernalderbyen ved Lejre. Her fik deltagerne i udflugten demonstreret gamle lerovne og kunne stege oksekød og bacon på spyd i ovnene.

I slutningen af 1980'erne måtte foreningen flere gange aflyse de annoncerede udflugter på grund af for ringe tilslutning, og til sidst opgav bestyrelsen helt at arrangere dem.

Egnsmuseum

Museet var dog Harald Rymoses hjertebarn. I betragtning af de beskedne forhold, foreningen arbejdede under, havde museet i perioden 1952-54 et ganske pænt antal besøgende, nemlig ca. 300.

Entréen var 50 øre for voksne, mens børn og soldater kunne komme ind for 25 øre. For skoleklasser var adgangen gratis, og foreninger kunne opnå rabat.

Gartner Jens Kyed, der på dette tidspunkt førte opsyn med museet, oplevede, at mange af de besøgende – ikke mindst de senest tilflyttede – var meget interesserede i »de gamle sager« og gerne ville have forklaring på, hvorledes de havde været anvendt, og hvor og hvornår de stammede fra.

I forbindelse med en nyindretning af museet i 1954 kontaktede bestyrelsen museumskonsulent Halkjær Kristensen fra Nationalmuseet, der kom med gode råd og vejledning med hensyn til genstandenes konservering og anbringelse. Kommunalærer Eigil Hansen og snedkermester John Nielsen fremstillede en stor glasmontre til opbevaring af dragter og andre tekstiler. Materialerne til

montren blev skænket af tømmerhandler Conrad Reeh og glarmester Børge Larsen.

I 1957 fik foreningen gennemført, at foreningsarkivalier og lignende af interesse for egnens historie kunne modtages til opbevaring i et brandsikkert rum på rådhuset. Desuden sørgede bestyrelsen for, at foreningen blev optaget i Politikens fortegnelse over museer i Storkøbenhavn.

Foreningens bestyrelse henvendte sig til kommunalbestyrelsen for at få denne til fremskaffe bedre lokaleforhold til opbevaring og fremvisning af de mange museumsgenstande. Nok var museumsbygningen historisk, men den var også så skrøbelig, at den trængte til afløsning.

Den 15. august 1961 indbød Harald Rymose borgmester Ove Hansen og museumskonsulent Halkjær Christensen til et møde på museet. Museumskonsulenten udtalte, at det var nødvendigt snarest muligt at finde egnede lokaler. Efter et besøg på Gammelgård, der på et tidspunkt havde været på tale som afløser for museet, men var blevet opgivet, foreslog borgmesteren, at der blev indrettet museumslokaler i den nye skole (Ellegårdsskolen), der skulle opføres syd for banen i Ballerup. Foreningen kunne få egen indgang, og borgmesteren ville straks give arkitekterne besked om de nye planer. Historisk Forenings bestyrelse syntes godt om ideen. Det havde altid været formandens ønske, at museet blev knyttet til en skole.

Opførelsen af den nye skole ville imidlertid trække noget ud. Derfor foreslog borgmesteren, at man forsøgte at

Foreningens formænd

1936–1937	Ernfred Michelsen
1937–1938	Aleth Thomsen
1938–1947	Knud Gormsen
1947–1952	Kaj Rasmussen
1952–1967	Harald Rymose
1967–1969	Helge W. Rasmussen
1969–1972	Michael Baske
1972	Knud Bødker
1972–1979	Knud Gormsen
1979–1989	Bent Schrøder
1989–2003	Jørgen O. Bjerregaard
2003–2005	John Dahl
2005–2009	Ole-Peter Petersen
2009–	Bendt Thuesen

finde midlertidige lokaler, hvor museumsgenstandene kunne opbevares indtil videre.

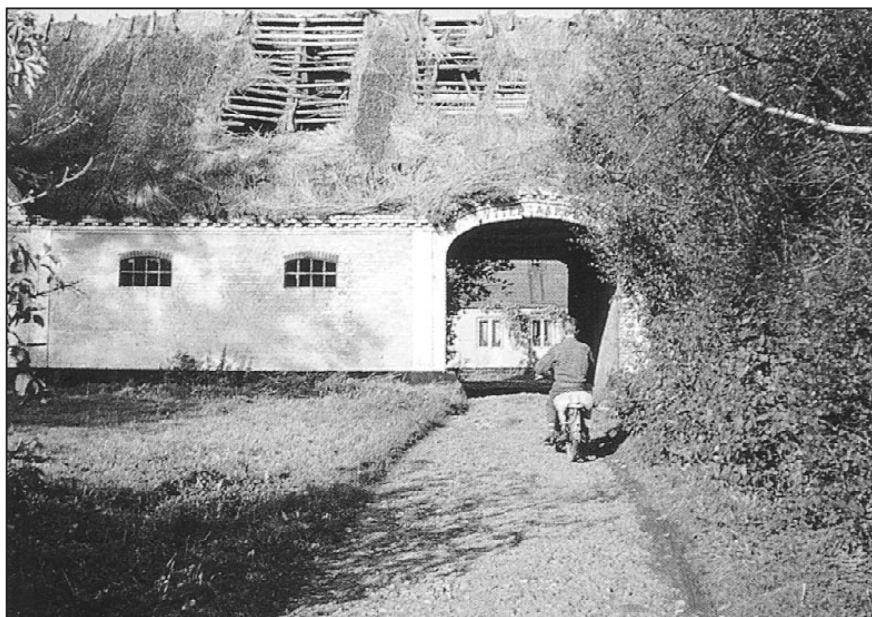
Da det i 1961 blev besluttet at rive det tidligere fattighus ned, blev museets samling pakket sammen og flyttet til kælderen på Skovlunde skole. Her blev effekterne opbevaret under meget dårlige forhold, og mange ting gik tabt. Der skulle dog gå otte år, før nedrivningen af den gamle bygning blev påbegyndt.

Ryttergården

I de følgende år arbejdede foreningens skiftende formænd og bestyrelser meget på at skaffe et nyt sted til museet. Ved mange forhandlinger med kommunalbestyrelsen kom flere forslag på ta-

le, men ingen af dem blev til noget. En overgang var Gammelgård igen på tale som museum. På kommunalbestyrelsesmødet den 9. januar 1967 blev der givet principiel tilslutning til indretning af gården som egnsmuseum, og den 12. februar 1968 tog kommunalbestyrelsen den endelige beslutning. Samtidig bevilgede den 70.000 kr. til istandsættelse af gården og 15.000 kr. til indkøb af møbler.

Efter at Historisk Forenings daværende formand, kirkegårdsassistent Helge W. Rasmussen, havde modtaget oplysningen fra kommunen om foreningens mulige brug af Gammelgård til museum, besøgte han og Michael Baske gården, men fandt den uegnet til

Ryttergården som den så ud, da borgmester K.H. Burchardt inspicerede Pederstrup i september 1967. Foto i »Fra ruin til folkedansegård«, 1998.

formålet.

I 1962 havde kommunen købt Ryttergården i Pederstrup. I hæftet »Fra ruin til folkedansegård«, som blev udgivet i 1998, skriver forhenværende borgmester Kaj Henning Burchardt, at kommunen ikke købte gården for at bevare den, men udelukkende fordi den sydlige del af gårdens jorde skulle bruges dels til anlæggelsen af Baltorpvejs forlængelse, dels til udvidelsen af det planlagte industriområde, som skulle strække sig fra Vestbuen til kommunegrænsen.

Efter at kommunen havde erhvervet gården, blev bygningerne udlejet til lagerformål. Da ejendommen imidlertid ikke blev vedligeholdt, forfaldt den og var til sidst i så ringe stand, at den blev farlig at færdes i. Derfor besluttede kommunalbestyrelsen i juni 1967 at rive bygningerne ned.

Til alt held var der sygdom i Teknisk Forvaltnings kontor, så brevet til nedrivningsentreprenøren nåede først frem til underskrift på borgmesterkontoret efter, at Burchardt var tiltrådt som borgmester. Efter at have tænkt over brevet, der for øvrigt var det første brev, som han skulle underskrive på kommunens vegne, fandt han, at det ville være forkert at rive bygningerne ned. Han rev brevet i stykker og kørte ud og fotograferede den faldefærdige ejendom og hele Pederstrupområdet. På det følgende økonomiudvalgsmøde fremviste han fotografierne, og alle var enige om at bevare Ryttergården. Kommunen var imidlertid i stor pengenød, så man kunne forvente, at der ville gå flere år, før der var penge til en renovering.

I august 1967 kontaktede Knud Bødker, der var formand for Ballerup og Omegns Folkedanserforening, borgmesteren og spurgte, om folkedanserne måtte restaurere en af gårdene i Pederstrup og bruge den som folkedanserhus. Kommunalbestyrelsen gav folkedanserne tilladelse til at restaurere Ryttergården for kommunens penge ved frivilligt arbejde og så billigt, det kunne lade sig gøre. Gården skulle stadig være kommunens ejendom, men folkedanserne fik brugsretten.

Det konservative kommunalbestyrelsesmedlem Anna Maria Tolver havde fået den tanke, at hvis man skulle føre borgmesterens vision om »et fri-landsmuseum med ægte landsbymiljø i Pederstrup« ud i livet, ville det være meningsløst, at to så nært beslægtede foreninger startede hver sit sted i kommunen i stedet for at samle kræfterne i Pederstrup fra starten. På kommunalbestyrelsesmødet den 12. februar 1968 foreslog hun derfor, at Historisk Forening flyttede museet til Ryttergården og indledte et samarbejde med folkedanserforeningen.

Der blev truffet aftale om, at hovedbygningen skulle anvendes til egnsmuseum, mens gårdens øvrige bygninger skulle anvendes til folkedans og andet. Borgmesteren mente, at gården ikke burde stå uden opsyn til daglig. Derfor ønskede han, at der blev indrettet en lejlighed til Knud Bødker i hovedbygningens vestende. Som erstatning for lejligheden skulle museet have et rum i laden, som kunne anvendes til udstilling.

Da museumseffekterne for tredje gang var blevet oversvømmet i kæde-

ren på Skovlunde skole, besluttede bestyrelsen at flytte dem til Ryttergården. Her var forholdene imidlertid heller ikke egnede til opbevaring af effekterne. Flere mure var revet ned, der var utætte vinduer, og sikkerheden var utilstrækkelig. Men bestyrelsen havde ikke anden udvej, hvis ikke effekterne skulle blive helt ødelagt. Flytningen foregik i oktober måned 1968, og hele vinteren måtte effekterne stå udsat for vind og vejr. De mest sarte museumseffekter – tøj, tekstiler, geværer, ure, bøger og andet – blev midlertidigt opbevaret hos foreningens medlemmer.

Lindbjerggård

To personer har beskrevet begivenhedernes forløb omkring Historisk Forenings overtagelse af Lindbjerggård. Den ene er folkedanserforeningens daværende formand Knud Bødker, den anden Michael Baske, der var Historisk Forenings formand 1969–72.

Knud Bødker har fortalt om forløbet dels i det nævnte hæfte »Fra ruin til folkedansergård«, dels i et indlæg i Byhornet. I hæftet fortæller han, at han havde mange hyggelige samtaler og kaffepauser hos Lindbjerggårds ejer Mogens Jensen og hans hustru. De fortalte ham, at gården og jorden var solgt til et konsortium i Nordsjælland, men ægteparret kunne blive boende på gården så længe, de ønskede det.

»En dag vi sad i haven og drak kaffe,« fortæller Knud Bødker, »meddelte Mogens Jensen mig, at han og konen ville flytte til Ballerup i en ny karré, som var bygget der. Vi talte så om gården, og jeg fik navnet på ejerne, og en dag skrev jeg til dem og fortalte i

brevet om arbejdet på Ryttergården, og om folkedanserne kunne købe Lindbjerggård. Nogen tid efter fik jeg det svar, at vi kunne købe gården for 250.000 kr. med en passende udbetaling.«

Knud Bødker havde ikke forstand på at handle ejendomme, og da folkedanserne heller ikke havde nogle penge, besluttede han endnu engang at kontakte borgmester Burchardt og forelægge ham sagen. I Byhornet nr. 2 maj 1994 skriver Knud Bødker videre:

»Jeg gik op til borgmester Kaj Henning Burchardt og lagde konsortiets brev på hans skrivebord (han var der ikke) og ventede så på en reaktion fra kommunen. Jeg havde på brevet lige kradset ned »om det var noget for kommunen?«

Der gik nu nogen tid, og konsortiet begyndte at rykke mig for svar – men jeg kunne kun vente. Så en aften ved 22-tiden ringede borgmesteren, om jeg ville komme til ham og tale om Lindbjerggård, og trods det sene tidspunkt gik jeg hen til ham.

Han og hans hustru, Ketty, havde lige været ovre og besøge venskabsbyen East Kilbride, og nu ville de vise nogle skotske danse, de havde lært. Musikken havde de på grammofonplade. Først da klokken var blevet 12.30 om natten, kunne vi begynde at tale om det, jeg var kommet for. Kaj Henning fortalte mig da, at kommunen ville købe Lindbjerggård – ja, så var det i orden.

Nogen tid før var vi i folkedanserforeningen og i forståelse med kommunens kulturudvalg (biblioteksudvalg) og Historisk Forening blevet enige om, at der i stuehuset på Ryttergården skulle være

Knud Bødker og hans hustru Kitty. Foto fra »Fra ruin til folkedansgård«, 1998.

museum, og Historisk Forening samlede deres effekter der – de lå ellers spredt ude omkring forskellige steder – men desværre måtte jeg efterhånden indse, at det aldrig ville gå godt med at have denne forening på Ryttergården. De havde ellers en god og meget positiv formand i Helge Rasmussen, men den øvrige bestyrelse var meget negativt indstillet og meget, meget konservativ i dens tankegang.

Da der var kommet gang i hele Ryttergårdens restaurering, havde vi også nedsat et Ryttergårdsudvalg, der bestod af repræsentanter fra kommunalbestyrelsen, biblioteket, folkedansforeningen og Historisk Forening.

Da vi fik indkaldelse til et af vore sædvanlige møder, ringede jeg til et af udvalgets medlemmer fra kommunalbestyrelsen, Knud Pedersen, og bad ham om at komme med den idé og det forslag, at Historisk Forening fik Lindbjerggård til museum. Det lovede han.

På vej til mødet fortalte jeg Ib Christensen, hvad jeg havde gjort, og bad ham om at virke forbavset, når han hørte forslaget! Da mødet nærmede sig sin afslutning, sagde Knud Pedersen, at han havde et forslag, der gik ud på, at Historisk Forening fik Lindbjerggård som museum – og så så han direkte på mig og sluttede med at sige: »Hvad siger du til det, Knud?!!!« Jeg blev selv-

følgelig overrasket over dette forslag og måtte tænke mig lidt om, inden jeg svarede, at det lød godt – og Ib kom også med sine meget overraskede kommentarer ... og Historisk Forening kunne vel ikke sige andet end godt for dette forslag. Og sådan blev det, til alles tilfredshed ... !!!«

Knud Bødker mente, at hvis købet gik i orden, skulle han bo på Lindbjerggård, og lejligheden i Ryttergården skulle overgå til Arkæologisk Forening. Det kunne Historisk Forening imidlertid ikke acceptere, og derfor sammenkaldte Helge W. Rasmussen sammen med folkedansernes bestyrelse til et møde på Ryttergården, hvortil kommunens kulturelle udvalg blev inviteret. På dette møde, der blev afholdt den 7. november, fremkom både Knud Bødker og Helge Rasmussen med deres synspunkter.

Formanden for kommunens kulturelle udvalg Preben Lassen gjorde opmærksom på, at bevillingen og overdragelsen af Ryttergården til foreningsformål kun var givet til folkedanserforeningen og Historisk Forening. En tredje forening kunne ikke komme på tale.

På mødet blev det besluttet, at Historisk Forening kunne indrette museum i hovedbygningen minus den del, der skulle bruges til lejlighed. Skulle købet af Lindbjerggård blive en realitet, ville der foreligge en ny situation, og spørgsmålet måtte tages op på ny.

Der blev nedsat et Ryttergårdsudvalg, der kom til at bestå af repræsentanter for udvalget for kulturelle anlægender, bygningsinspektoratet, samt folkedanserforeningen og Historisk Forening.

Bevillingerne til de to foreninger blev slået sammen, og kommunalbestyrelsen tiltrådte en ansøgning fra Det Kulturelle Udvalg om en samlet kapitalbevilling på 195.000 kr. til indretning og istandsættelse af Ryttergården.

Efter adskillige forhandlinger og samtaler blev en sammenslutning af Historisk Forening og Arkæologisk Forening for Ballerup endelig en realitet den 8. februar 1969. Arkæologisk Forening ophørte og indgik under Historisk Forening som en arkæologisk afdeling. Alle historiske effekter, som den nedlagte forening ejede, overgik til egnsmuseumet.

Michael Baskes version

Som en reaktion på Knud Bødkers indlæg i Byhornet gav Michael Baske i Byhornet nr. 4 1994 sin version af, hvordan det gik til, at Historisk Forening fik Lindbjerggård. Han skriver, at Helge W. Rasmussen – efter at folkedanserforeningen havde fået Ryttergården – syntes, at det ville være en god idé, hvis Historisk Forening også kunne få plads på Ryttergården, da begge foreninger var kulturhistoriske. Helge W. Rasmussen kontaktede kommunen, som derefter vedtog, at Historisk Forening kunne få den østlige halvdel af stuehuset på Ryttergården. Michael Baske fortæller, at han den 15. februar 1969 var på Ryttergården, hvor han traf Knud Bødker. Han skriver videre:

»Vi talte sammen om Historisk Forenings muligheder med indretningen for vore effekter, som vi havde hentet fra Skovlunde skole, hvor de havde stået opbevaret i kælderen. Knud Bødker kom ind på, at Lindbjerggård torsdag den 13. februar (1969) havde været

Michael Baske. Foreningens formand 1969–1972.

fremSAT til salg af konsortiet – ved bl.a. arkitekt Erik Rosendal – som siden 1960 havde ejet gården. Men gården blev ikke solgt dén dag. Tirsdag den 18. februar ville gården igen blive fremsat til salg i den hensigt at udstykke jorden til parcelhusgrunde. – Senere samme dag – 15. februar – ringede jeg til arkitekt Rosendal, som da ikke var hjemme. Først om aftenen lykkedes det at få kontakt med ham. Han bekræftede Knud Bødgers oplysning til mig vedrørende salget tirsdagen efter (den 18. februar).

Min idé med kontakten til arkitekt Rosendal var, at jeg ville forelægge ham en mulighed for Ballerup Kommune til køb af Lindbjerggård gennem henvendelse til vor borgmester, Kaj Henning Burchardt samme dags aften.

Trods det fremskredne tidspunkt – klokken var 22.00 – blev jeg venligt modtaget hos borgmesteren, og vi gennemdrøftede sagen. Jeg forelagde oplysningen fra Knud Bødker og bekræftelsen fra arkitekt Rosendal, hvilket borgmesteren intet kendte til, nemlig konsortiets salg af Lindbjerggård (den følgende tirsdag). Burchardt var med på ideen, da kommunen allerede ejede Ryttergården, og at Lindbjerggård ville være velegnet til indretning af et museum for Historisk Forening. Burchardt besluttede sig for at kontakte arkitekt Rosendal om søndagen samt herefter om mandagen den 17. februar at forelægge købet af Lindbjerggård i økonomiudvalgsmødet, hvilket han havde meddelt Rosendal. Dette ville være vigtigt af to grunde: at salget skulle ske den 18. februar samt, at han, borgmesteren, kort tid efter skulle afrejse til East Kilbride, Ballerup Kommunes venskabsby i Skotland.

Om søndagen kontaktede jeg arkitekt Rosendal, som kunne bekræfte, at der var en indgået aftale mellem ham og borgmester Burchardt om forelæggelsen i kommunens økonomiudvalg (hvilket borgmesteren også efter sin hjemkomst kunne oplyse til Knud Bødker).

Efter meddelelse herom til Helge Rasmussen kunne han og jeg den 10. marts kl. 18.30 møde op til det åbne kommunalbestyrelse, hvor Lindbjerggård var på dagsordenen, og hvor købet af gården blev konfirmeret.

Den 13. marts afholdt Historisk Forening bestyrelsesmøde, hvor man drøftede foreningens muligheder på Lindbjerggård, og den 14. marts modtog Historisk Forening ved Helge Rasmus-

Knud Bødgers bæk. Tegning af Kjeld Johansen.

sen en bekræftelse underskrevet af Burchardt og Frøling om, at man fra kommunens side var villig til at stille bygningerne på Lindbjerggård til rådighed for Ballerup Historiske Forening, Ballerup og Omegns Folkedanserforening og Hjemmeværnskompagni 6906 i fællesskab.

Samme dag – den 14. marts – forelagde Helge Rasmussen på et møde mellem parterne, skriftlige argumenter for, at alene Historisk Forening skulle få overdraget hele Lindbjerggård. Herefter modtog Historisk Forening den 21. marts en skrivelse fra overbibliotekar Hjort Eriksen, hvori bekræftedes, »at i Lindbjerggård indrettedes bygnin-

gerne alene til brug for Historisk Forening.«

Selvom Michael Baske ikke havde helt samme opfattelse af forløbet som Knud Bødker, var han dog klar over, at det var Knud Bødgers oplysning om, at Lindbjerggård var sat til salg, der »blev en nøgle til fremtiden for Historisk Forening på Lindbjerggård«. Som en personlig tak for hans meddelelse opsatte Michael Baske den 15. september 1971 rundbænken om kastanjetræet ved Lindbjerggård, og gav den navnet »Knud Bødgers bæk«.

Efter at Ballerup Kommune havde overdraget Lindbjerggård til Historisk Forening, blev istandsættelsen af gård-

en sat i gang. Det var professionelle håndværkere, der satte gården i stand i samarbejde med overinspektør Peter Michelsen og arkitekt Kirk fra Frilandsmuseet samt arkitekt Curt Lindquist Hansen, Byggeadministrationen på Rådhuset, men mange aktive medlemmer hjalp til.

Anden påskedag 1969 holdt de første historiske effekter deres indtog i det nye egnsmuseum. Samtidig modtog museet sin første gave på det nye sted: en kornkværn – fundet samme dag af Michael Baske.

Tredje juledag samme år startede håndværkerne med installering af varmeanlæg, og to måneder efter kunne anlægget tages i brug. Stuehusets vestgavl var ved at skride ud og måtte istandsættes eller fornys. Ved nøjere eftersyn viste det sig, at gavlen var opført i bindingsværk, som måtte bevares. Med hjælp fra Frilandsmuseet, som ydede råd og vejledning, og en lokal murermester lykkedes det at få muren på plads. Samtidig blev der indsat nye bjælker i storstuen, hvor loftet hang.

Mange interessante ting kom frem under arbejdet med istandsættelsen af stuehuset: falske paneler, et skjult skab, en fyldning ved en skjult dør, gamle tapeter, malede vægge i blomstrede mønstre og meget mere. Frilandsmuseets arkitekt vurderede, at meget af det var fra tiden før 1850.

Pederstrupgård

Samtidig med, at kommunen erhvervede Lindbjerggård, købte man også Pederstrupgård, der på dette tidspunkt blev ejet af Columbus Emballage og så forfærdelig ud. Kort tid efter købet bad

borgmesteren Knud Bødker om at flytte ind på gården, der havde et godt stuehus. Man ville fra kommunens side have en til at holde øje med området, og i maj måned 1970 blev han ansat som bestyrer af det kulturelle område i Pederstrup.

Der skulle tækkes nyt tag på alle længerne. I samarbejde med Ellegårdsskolen fik man forældre til at komme og fjerne de gamle strå. Der var nemlig planer om, at gården skulle indrettes som historisk værksted for skolebørnene. Det blev dog aldrig til noget.

Kommunen satte håndværkere på for at reparere spærene, og den betalte også for tækningen. Nogle naboer »tækkede« taget i december måned 1970, og de blev færdige ved juletid. Knud Bødker havde fundet ud af, at man kunne få færdige stråtage lige til at sømme fast på lægterne. Stråtaget kom i cirka en kvadratmeters størrelse, og de blev limet fast på siderne.

Amatørteaterforeningen Klima fik indrettet en lille teatersal i sydlængen, en arkæologisk udstilling blev lavet i vestlængen, og i nordlængen blev Niels Friborgs omfattende samling af værktøj udstillet.

Den første julestue

Historisk Forenings bestyrelse ønskede at vise museets lokaliteter og muligheder frem og arrangerede derfor den 14. december 1969 en julestue med rundvisning og efterfølgende kaffebord. En del af museets effekter var udstillet i stuerne, der var pyntet op med julegran, og folkedanserpigier i egnsdragter satte kulør på arrangementet.

Museet var åbent for alle, og der kom

Juletræet i storstuen på Lindbjerggård. Tegning af Kjeld Johansen.

mange flere gæster, end man havde forventet. Mere end 100 gæster blev bænket i stuerne, og foreningen fik en del nye medlemmer. Flere af de besøgende havde gaver med til museet, nogle af egnens beboere gav tilsagn om at fortælle deres erindringer til en båndoptager, og Grantoftegårds ejer, Ejvind Andersen, tilbød at udlåne sin vogn til afhentning af effekter.

Blandt de besøgende var den tidligere ejer af Lindbjerggård, Jens Mogens Jensen, der var tilfreds med foreningens arbejde med at udnytte og bevare gården. Også borgmester Burchardt var mødt op, og han glædede sig over arbejdet og ideen med julestuen.

Mange opfordrede bestyrelsen til at gøre julestuen til en tradition. Denne opfordring fulgte bestyrelsen, og lige siden har museets julestue hvert år været godt besøgt. Året efter besøgte over 300 gæster det julepyntede museum, men da havde man også fået den ide at pynte et rigtig gammeldags juletræ i storstuen.

Museet indvies

Aktive medlemmer hjalp Niels Friborg med at tække svinehusets tag, og da man den 1. juni blev færdige med at isolere stuehusets loft, kunne de mest sårbare af museets genstande anbringes her under betryggende forhold. Den 5.

juli kunne foreningen åbne den første særudstilling i det nymalede og nytæpserede stuehus.

Efter istandsættelsen af gården, der varede i to år, blev egnsmuseum i Pederstrup omsider indviet søndag den 28. marts 1971, og det var en stor dag for foreningen. Borgmester Burchardt foretog den højtidelige åbning af museet, og bestyrelsen havde indbudt »prominente gæster, såvel udensogns som vor forenings mange venner i kommunen og fra vort eget lille Pederstrup« – som formanden Michael Baske skrev i sin årsberetning. Blandt de indbudte gæster var Det Kulturelle Udvalgs medlemmer.

Men der var nogle, der ikke var indbudt – og det var folkedanserne. Det fortæller Knud Bødker med en vis bitterhed, og han fortsætter: »Vi havde dog indrettet et rum på Pederstrupgård, hvor de kunne afholde de officielle taler m.v.«

Udvalg og interessegrupper

Historisk Forenings bestyrelse nedsatte et museumsudvalg, der skulle stå for udstillingsplanlægning, et redaktionsudvalg, der skulle udarbejde årsskrifter og publikationer af forskellig art, samt et lovudvalg.

På generalforsamlingen i 1968, havde Michael Baske foreslået, at foreningen oprettede forskellige arbejdsgrupper blandt andet en arkæologisk gruppe, og på generalforsamlingen i 1970 fremlagde han nogle interesselister, som han havde udarbejdet, og indbød medlemmerne »til aktivt medarbejderskab om foreningens og museets virke.«

Foreningens aktive medlemmer mødtes hver torsdag aften på museet, hvor interessegrupperne arbejdede med vedligeholdelse af museets bygninger og have og registrering og restaurering af museets effekter. De aktive medlemmer lagde også et stort arbejde i fotografering og indsættelse af billeder og avisudklip i mapper. I en årrække udførte Inge Rohde et stort arbejde med at katalogisere museets hen ved 700 genstande.

I 1972 blev foreningens navn ændret endnu engang, idet man på den ordinære generalforsamling den 8. maj vedtog et udkast til nye love for »Ballerup og Omegns historiske Forening«.

Foreningens billedsamling

Takket være nogle energiske bestyrelsesmedlemmer og menige medlemmer af foreningen blev der grundlagt et omfattende billedarkiv med en betydelig samling lysbilleder, heraf mange i farver, med motiver fra egnen, især af bygninger og bypartier, som nu er revet ned.

En af hovedkræfterne bag etableringen af billedsamlingen var Elith Larsen, som i foreningens Årsskrift nr. 13 januar 1967 kunne oplyse, at samlingen på dette tidspunkt omfattede 945 lysbilleder fordelt på otte serier. Elith Larsen, der først var foreningens kasserer, senere dens sekretær, påbegyndte i 1958 optagelser af gårde og landejendomme i kommunen. Samtidig gik han assisteret af sin bror Johannes Larsen i gang med affotografering, kopiering og montering af de cirka 100 gamle postkort og fotos, foreningen på daværende tidspunkt rådede over.

I foråret og sommeren 1959 tog optagelserne fart, idet filmtekniker Helmuth Rasbøl og hans kone optog 140 farvefotos af gårde og landejendomme. Ægteparret ønskede ikke noget vederlag, men forærede foreningen optagelserne. Samtidig optog Elith Larsen ca. 300 motiver i såvel sort/hvid som farve. Fra 1958 til 1967 blev der således optaget cirka 500 billeder.

Ved et indbrud i museet i foråret 1964 blev lysbilledsamlingen stjålet, men heldigvis blev negativerne til de sort/hvide optagelser opbevaret et andet sted i en brandsikker boks, og fotograf Børge Thaulow fremstillede nye sort/hvide kopier efter negativerne.

Ved politiets og formanden Harald Rymoses ihærdige arbejde lykkedes det at finde cirka 300 af de forsvundne lysbilleder, som tyvene havde smidt rundt omkring i forskellige haver. Helmuth Rasbøl og hans kone gik endnu engang i aktion for at redde billederne, der måtte tørres og monteres om, og det lykkedes at redde 61 af de oprindelige 140 farveoptagelser.

I foråret 1966 fandt tre drenge en gammel mappe, som indeholdt cirka 300 uerstattelige lysbilleder. Billederne blev fundet bag museet, hvor de havde ligget i flere måneder udsat for vind og vejr. Et af foreningens medlemmer kom tilfældigvis forbi og så, hvad drengene stod med, og sørgede for, at billederne blev afleveret til Historisk Forening.

En del af fotografierne var så medtagne af fugt, at de måtte kasseres, men det lykkedes dog at redde cirka 250 billeder. Flere af de fotograferede gårde var blevet revet ned, efter at billederne

var taget. Blandt de genfundne billeder var der fotografier af nogle af de gårde, der ikke længere eksisterede.

I forbindelse med fundet af de stjålne lysbilleder fik foreningen cirka 250 dubletter, som blev overdraget kommunens billedarkiv.

I forbindelse med indvielsen af museet i 1971 udnævnte bestyrelsen Elith Larsen til æresmedlem for at markere det store arbejde, han gennem årene havde udført med at fotografere forandringer i kommunen samt fremskaffe gamle fotos til glæde for eftertiden.

Den 21. februar 1973 arrangerede foreningen en aften for medlemmer og andre interesserede, hvor man viste lysbilleder af huse og gårde i Ballerup, Skovlunde, Måløv og Pederstrup. Omkring 100 mennesker var mødt frem i Ryttergårdens lo, og flere af de fremmødte ældre ballerupper, der kunne huske husene og gårdene, knyttede kommentarer til billederne, efterhånden som de blev vist. Der blev også fortalt

Bent Schrøder. Foreningens formand 1979–1989.

Foreningens første formand Ernfred Michelsen (tv) og J.S Hjørt Eriksen og Jens K. Skov, der blev udnævnt til æresmedlemmer i forbindelse med 50 års jubilæet. I baggrunden Bent Schrøder.

mange historier om de mennesker, der havde boet i bygningerne.

Det er uvist, om foreningens billedsamling – eller dele af den – stadig eksisterer, eller hvor den i givet fald befinder sig i dag. Måske er der nogle af Byhornets læsere, der ved, hvad der er sket med samlingen?

50 års jubilæet

I 1979 blev Bent Schrøder valgt som formand. På generalforsamlingen i marts 1986 blev foreningens navn igen ændret, så den kom til at hedde det, den hedder i dag: »Ballerup Historiske Forening«.

I 1986 kunne foreningen fejre 50 års jubilæum. Foreningen udsendte jubilæumsbogen »Ballerup og Omegn – et tilbageblik« til medlemmerne, og i forbindelse med jubilæet afholdt foreningen to foredrag. Caspar Hassing fortalte om egnens gårde og slægtshistorie, mens Villy Falk holdt foredrag om en arkæologisk rejse til Marokko. Der var opgaver og konkurrence for skolebørn på museet, og lørdag den 18. oktober blev der afholdt en mindre reception, hvor foreningen venner mødte op med gaver, blomster og hilsener.

Dagen sluttede med en sammenkomst for foreningens medlemmer og

Slægtsforskeren Caspar Hassing med museets mindeblad fra 1864.

en række indbudte gæster i loen på Ryttergården. Borgmester Ove E. Dalsgaard overbragte en hilsen fra kommunalbestyrelsen og overrakte blomster og en check. Formanden for Ballerup og Omegns Håndværker- og Borgerforening malermester Leo Andersen lykønskede også med en check, og formanden for det kulturelle udvalg holdt en tale.

Festens højdepunkt var en hyldest til Ernfred Michelsen, som fik overrakt et billede af den vej i Ballerup, hvor han voksede op. Endvidere blev Jens K. Skov og J.S. Hjort Eriksen udnævnt til æresmedlemmer for deres store indsats for foreningen gennem mange år. Midt dagen blev krydret »med muntre sange«, og aftenen sluttede med dans til de

små timer, som der står i referatet af festlighederne.

Formand og museumsleder

Bent Schrøder var formand til 1989, da Jørgen O. Bjerregaard overtog hvervet. Jørgen var foreningens formand i 14 år, kun overgået af Knud Gormsen, som sammenlagt var formand i 16 år, og Harald Rymose, som var formand i 15 år.

Jørgen var uddannet lærer samt cand.mag. i historie og samfundsfag. Han havde desuden arbejdet fire år ved landbruget, to år i flyvevåbenet og seks år ved KTAS. Han arbejdede som lærer på Ellegårdsskolen og på Amtscentralen i Ryesgade.

Efter sommerferien i 1986 havde han på eget initiativ fået tildelt 13,5 timer af

kommunen på museet i Pederstrup, hvor han skulle udarbejde lokalhistoriske undervisningsmaterialer. Han skulle desuden stå for en besøgsordning for skoleelever på museet, og det var planen, at materialerne skulle anvendes i forbindelse med skolernes besøg. Dette arbejde fortsatte sideløbende med hans arbejde som formand for Historisk Forening. I de følgende år blev hans arbejdstid på museet gradvist sat op, og det endte med, at han arbejdede fuld tid som museumsleder.

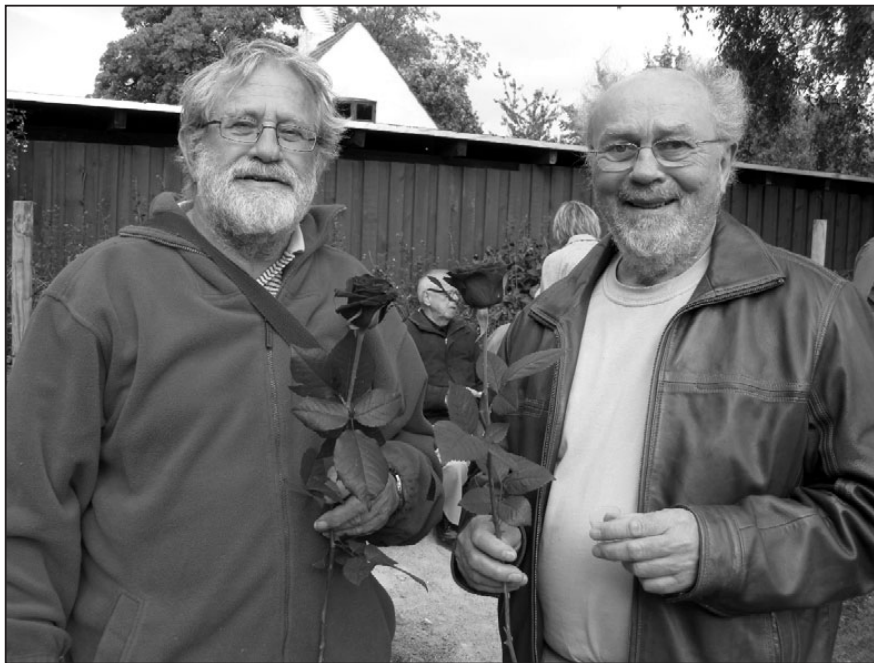
Som museumsleder tog han initiativ til mange nyskabelser i Pederstrup. Han fik blandt andet flyttet Lynsmedens

Hus fra Ballerup til landsbyen, og han grundlagde museets permanente udstilling om storfyrstinde Olga.

I sommeren 1997 brændte Pederstrupgårds nordlænge, og en stor del af Friborgs værktøjssamling gik tabt. Efter at nordlængen var blevet sat i stand igen, blev den i en periode brugt til særudstillinger, men den 1. april 2004 kunne Ballerup Egnsmuseum åbne den permanente udstilling om Ballerup Kommunes historie »Fra stenøkse til computer« i lokalerne. Jørgen havde været drivkraften ved etableringen af udstillingen, der var designet af udstillingsarkitekt Lars Haastrup, og kommunen og

Jørgen O. Bjerregaard var en dynamisk leder af Ballerup Egnsmuseum og foreningens formand 1989–2003. Foto: Svend Jørgen Jensen.

Foreningens nuværende kasserer Thomas Seeberg og formand Bendt Thuesen ved indvielsen af Skomagerhuset i Pederstrup den 22. september 2009. Foto: Svend Jørgen Jensen.

en række lokale virksomheder havde været med til sponsere den. I forbindelse med etableringen af udstillingen blev en del af museet ombygget og renoveret.

På et tidspunkt blev det for meget (og for vanskeligt) for Jørgen at have »to kasketter« på – som formand for foreningen og som leder af museet. I 2003 valgte han derfor at gå af som formand. Jørgen fortsatte dog som bestyrelsesmedlem og blev som formand efterfulgt af John Dahl.

John Dahl gik af i 2005, og tidligere skoleinspektør Ole-Peter Petersen blev valgt som formand. Han efterfulgtes i

2009 af tidligere skoledirektør Bent Thuesen.

Medlemstallet

Af foreningens Årshæfte nr. 2 fra 1947–48 fremgår det, at museumsforeningen på dette tidspunkt havde 71 medlemmer. Bestyrelsen mente, at det var for få medlemmer, og opfordrede derfor medlemmerne til at agitere for tilslutning. Årskontingentet var kun 4 kr.

Foreningens område dækkede Ballestrup, Herlev, Ledøje, Måløv, Smørum og Værløse sogne. I Værløse var der i 1948 stiftet en lokal museumsforening,

og bestyrelsen mente, at det ville være en god idé at indlede et samarbejde med denne forening.

I 1954 var medlemstallet steget til ca. 100 medlemmer, og årskontingentet var sat ned til 3 kr. Foreningens område dækkede nu Ballerup, Skovlunde, Herlev, Ledøje, Måløv og Smørum, og den havde fået »et venskabeligt samarbejde« med Historisk Forening for Værløse Kommune.

Tre år senere havde Historisk Forening stadig ca. 100 medlemmer, mens kontingentet igen var steget til 4,00 kr. årligt. Foreningen havde nu også indledt »et venskabeligt samarbejde« med Historisk Selskab for Glostrup og Omegn.

Efter at museet var flyttet til Lind-

bjerggård, steg besøgstallet markant. Mange af de besøgende blev medlemmer af Historisk Forening, og en stor del af disse medlemmer var meget aktive i museumsarbejdet. I løbet af 1970 steg medlemstallet således fra 130 til 182.

I 1994 kunne foreningens daværende kasserer Bjarne Koldtoft i Byhornet oplyse, at foreningen havde 415 medlemmer, og i skrivende stund (marts 2011) oplyser foreningens nuværende kasserer Thomas Seeberg, at foreningen har 354 medlemmer.

Udstillinger

Historisk Forening har i tidens løb afholdt adskillige særudstillinger på egns-museet.

Folkedansebørn ved Historisk Forenings udstilling og demonstration på Parkskolen den 20. marts 1955. Foto: Ole Hembo.

Historisk Forenings udstilling »Vi væver og spinder« i 1972.

I marts 1955 arrangerede foreningen »en velbesøgt todages udstilling af gamle tekstiler og smukke håndarbejder med foredrag og demonstration ved frk. Caroline Larsen af »hørskætning« og plantefarvning af tekstiler.« Desuden var der opvisning i folkedans.

I 1972 arrangerede foreningen udstillingen »Vi væver og spinder«, der blev en stor succes. Tilslutningen var så stor, at arrangementet ind imellem var ved at bryde sammen. Udstillingen havde 230 betalende tilskuere, og der kom 76 tilmeldte aktive besøgende, der blev instrueret i at væve og spinde på mange forskellige måder.

Til brug for arrangementet var der

lavet et særtryk af Byhornet. Det var et stort nummer på 30 sider, indeholdende en gennemgang af alle former for vævning og de redskaber, der havde været brugt gennem tiderne. Hæftet var rigt illustreret. Særtrykket blev lavet i et stort oplag, så interesserede kunne købe det på egns museet.

Ud over de mange udstillinger på egns museet har foreningen desuden alene eller i samarbejde med andre arrangeret udstillinger med historisk indhold flere andre steder i kommunen.

I ugen fra den 26. januar til den 2. februar 1970 blev der på Lautrupgård afholdt en foreningsudstilling, hvor Historisk Forening var repræsenteret. På

Historisk Forenings udstilling i 1973.

Dronning Ingrid og borgmester Ove E. Dalsgaard var til stede ved åbningen af udstillingen om storfyrstinde Olga på Ballerup Bibliotek den 10. januar 1991. Foto: Henrik Jensen.

første sal udstillede foreningen hjulmandens værksted, forskellige bøger og skrifter samt skrivelser om foreningen med indmeldelsesmuligheder. Dette arrangement gav nye medlemmer og besøg på egns museet og omtale af foreningens arbejde.

Fra den 11. til den 30. januar 1991 arrangerede foreningen i samarbejde med Kulturhistorisk Forening for Egebjerg og omegn en omfattende udstilling med storfyrstinde Olgas malerier, akvareller og effekter på Ballerup Bibliotek.

Dronning Ingrid, borgmester Ove E. Dalsgaard og pastor André Byron fra den russiske kirke var til stede ved åbningen, der fandt sted den 10. januar.

Udstillingen, der blev besøgt af mange mennesker, blev en stor succes, og

den var på daværende tidspunkt den bedst besøgte udstilling på Ballerup Bibliotek. De besøgende var ikke kun ballerupborgere. Der var også besøgende fra Fyn, Jylland og Sjælland, og der kom mange russisktalende gæster for at se udstillingen.

Omkring 400 mennesker havde henvendt sig, da foreningen efterlyste genstande til udstillingen. Flere af disse mennesker ville gerne forære eller testamenter genstande til en permanent udstilling, og udstillingen på biblioteket blev på den måde starten på den permanente udstilling om storfyrstinden, som i dag kan ses på Ballerup Museum.

Foreningen fik desuden mange kontakter i forbindelse med udstillingen.

Blandt andre kom foreningen i forbindelse med storfyrstinde Olgas barnebarn Xenia Nielsen og hendes børn samt mange mennesker, der havde kendt hende, da hun boede på Knudsminde.

I anledning af 50-året for Danmarks befrielse arrangerede Ballerup Historiske Forening i samarbejde med museet i perioden 5.–27. maj 1995 en stor udstilling på biblioteket om Ballerup under besættelsen.

På et tidspunkt arrangerede Ballerup Historiske Forening ligeledes i samarbejde med museet en omfattende udstil-

ling på biblioteket med malerier med lokalhistoriske motiver. Udstillingen havde titlen »Ballerup set med kunstnerøjne«.

I perioden 9. februar – 6. marts 2010 arrangerede Ballerup Historiske Forening i samarbejde med Ballerup Museum en mindre lokalhistorisk udstilling på biblioteket, hvor man blandt andet kunne se museets nyerhvervelse: telegrafstenen fra Ballerup Station – samt malerier, genstande fra Dahls tapetfabrik og gammelt legetøj. Formålet med udstillingen var at få flere til at blive medlem af foreningen.

Middelaldermarkedets koordinationsudvalg Svend Jørgen Jensen, Mogens Bille og Jørgen O. Bjerregaard.

Lørdag den 30. oktober 2010 holdt Ballerup Museum, Ballerup Historiske Forening og Ballerup Bibliotek »Lokalhistoriens Dag« på biblioteket. Rigtig mange interesserede lagde deres vej forbi og deltog i dagen, der blandt andet bød på foredrag, demonstration af den legendariske køkkenmaskine Ballerup Mixeren og udstilling med tilhørende quiz.

I anledning af Ballerup Historiske Forenings 75 års jubilæum arrangerer foreningen i maj måned 2011 en udstilling på biblioteket med malerier, tegninger og gamle postkort med motiver fra Ballerup og omegn.

Middelaldermarked i Pederstrup

I anledning af Middelalderåret 1999 arrangerede Ballerup Historiske Forening og Ballerup Egnsmuseum i samarbejde med en lang række foreninger et stort middelaldermarked i Pederstrup lørdag den 21. og søndag den 22. august 1999. Jørgen O. Bjerregaard gav på museets hjemmeside følgende beskrivelse af begivenheden:

»Middelalderdagene i Pederstrup blev åbnet af borgmester Ove E. Dalsgaard. Åbningen var planlagt til at skulle finde sted udendørs, men på grund af et voldsomt regnvejr måtte vi flytte ind i Klimas lokaler på Pederstrupgård. Her blev et dokument – en venskabs- og ikkeangrebspagt mellem Pederstrup og Ballerup – behørigt underskrevet af bykonge Ove den Anden og rigshofmester Jørgen af Bjerregaard. Også her spillede regnen et puds. Fjerpennen var så fugtig, at den ikke virkede og mere moderne hjælpemidler i form af en kuglepen måtte ta-

ges i brug. Underskrivelsen blev overvåget af Pederstrups bondehær bestående af Magnus Billesøn og Keld af Nørgaard samt Ballerups lejesvende fra Fionia (Fyn).

Regnen holdt heldigvis op, og de to dage blev en stor succes. Omkring 4000 gæster besøgte i løbet af de to dage middelaldermarkedet, heraf var en overvejende del børn. Arrangementet skred af sted, som det skulle, takket være vores herold Svend Jørgen Jenssøn af Skovlunde, der nys var hjemkommet efter en pilgrimsrejse til Skt. Jacobs hellige grav i Santiago i Spaniens land.

Flot var skuet, da soldaterne fra Hvide Horse, falkonererne og ridderne fra Det danske Rytteri optrådte. De to gæve riddere, Søren og Lars Poppel, er brødre og begge barnefødt i Jonstrup. Lars Poppel har endvidere gået til ridning på Ballerup Rideskole. Det lykkedes hofnarren at tryllebinde både voksne og børn med gøgleri og morsomme indslag.

Boderne med de arbejdende håndværkere var velbesøgte begge dage, og var man sulten og tørstig, var der flere muligheder for at afhjælpe det. Sang og middelaldermusik, bryllup, troldmænd og troldkvinder, leg og hvad der hører til et rigtigt middelaldermarked var der nok af. Det lykkedes også, takket være ihærdige p-vagter at holde nymodens ting i form af biler og busser ude af byen.«

Bag arrangementet lå et stort arbejde, men planlægningen, etableringen af ridebane, markedsplads, skiltning og boder samt ikke mindst nedtagningen af det hele i dagene efter lykkedes takket

Ridderturnering på middelaldermarkedet i Pederstrup.

Middelaldermarkedets falkoner og borgmester Ove E. Dalsgaard. I baggrunden Jørgen O. Bjerregaard.

være mange frivillige hænder. Medie-skolen i Ballerup optog en 40 minutter lang video om middelaldermarkedet. En række klip fra videoen kan ses i 6. del af Ballerup Krøniken.

Udgivelser

Ballerup Historiske Forening har i løbet af de 75 år, foreningen har eksisteret, alene eller i samarbejde med andre udgivet en lang række publikationer.

Fra 1946 til 1975 udsendte foreningen et årshæfte – fra 1958 regelmæssigt en gang om året – men efter, at foreningen havde fået indrettet et egnsmuseum på Lindbjerggård i Pederstrup, opstod behovet for at kunne udsende oplysninger og meddelelser til medlemmerne

oftere, end det kunne lade sig gøre i et årshæfte. Bestyrelsen besluttede derfor at udsende et medlemsblad, der kunne udsendes til medlemmerne flere gange om året.

Bladet, der udkom første gang i 1972, fik navnet Byhornet. Bestyrelsen ville – som der står i forordet i det første nummer – med bladet »kundgøre vigtige beslutninger, fortælle nyt og i det hele taget meddele sig til historisk interesse-rede i omegnen.«

I november 1983 udsendte foreningen sammen med Byhornet bogen »Egebjergmosaik« til foreningens medlemmer. I bogen, der blev udgivet af Ballerup kommunes udvalg for undervisning og kultur, kunne man læse et udvalg af

Alice Thomsens båndoptagne samtaler med ældre beboere fra Egebjerg.

I 1983 udsendte foreningen desuden Pederstrup-kalenderen med Kjeld Johansens smukke illustrationer. Alle foreningens medlemmer modtog et gratis eksemplar, mens overskydende eksemplarer kunne købes på egns museet og hos de lokale boghandlere for 35 kr.

Da Historisk Forening i 1986 havde 50 års jubilæum, udgav foreningen bogen »Ballerup og Omegn – et tilbageblik«. Bogen var redigeret af Bent Schrøder og den øvrige bestyrelse, og flere af foreningens medlemmer havde bidraget til den med artikler.

I anledning af, at det i 1999 var 750 år siden, Skovlunde første gang blev nævnt i de skriftlige kilder, udgav foreningen i december 1998 Svend Jørgen Jensens bog »Skovlunde før og nu«. Bogen, der er rigt illustreret med fotos, tegninger og kort, er den første samlede beskrivelse af Skovlundes historie. Teksten fortæller om fortidens Skovlunde, mens Kjeld Johansens tegninger viser lokaliteterne, som de så ud på udgivelsestidspunktet. Bogen kan benyttes i forbindelse med en byvandring gennem det gamle og det nye Skovlunde.

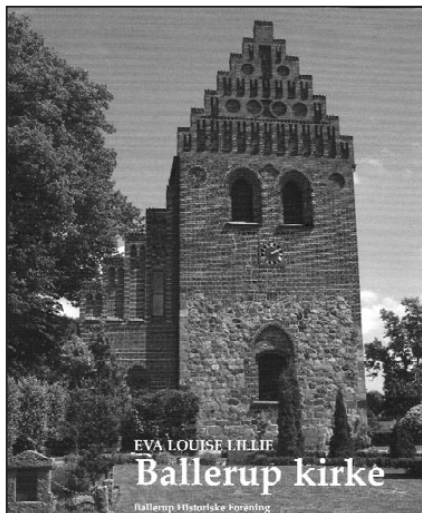

I 2002 udgav Ballerup Historiske Forening sammen med Ballerup Egnsmuseum Jenny Schulzes erindringer »Jenny og soldaten – en livshistorie«, som blev redigeret af Jørgen O. Bjerregaard og Svend Jørgen Jensen. Jenny blev født i 1922 og voksede op i Ballerup. Under krigen forelskede hun sig i en tysk soldat, som gjorde tjeneste i Værløselejren. De blev gift, og hun rejste først til Tyskland, siden til Canada med ham. Hendes søster, Agnethe, blev gift med storfyrstinde Olgas søn Tihon, og da Jenny og hendes mand flyttede til Canada, fik hun kontakt med storfyrstinden. Jennys beretning er en gribende og anderledes historie om en skæbne fra tiden omkring anden verdenskrig.

I 2007 udgav Historisk Forening i samarbejde med Pædagogisk Center og skolebibliotekerne i Ballerup Mogens Billes barndomserindringer fra Ballerup 1957–1964 med titlen »Ballerup i børnehøjde«. Fritz Haack havde tegnet bogens smukke illustrationer, og Svend Jørgen Jensen havde skrevet et faktaafsnit med lokalhistoriske kommentarer til beretningerne.

Senest – november 2010 – har foreningen udgivet en ny bog om Ballerup kirke. Bogen er skrevet af Eva Louise Lilie, der er undervisningsadjunkt i faget kirkehistorie på det teologiske fakultet ved Københavns Universitet. I bogen fortæller hun blandt andet om kirkens bygningshistorie, dens inventar og dens kalkmalerier.

Bogens illustrationer er i farver, og det er første gang, alle kirkens kalkmalerier gengives i farver i én publikation. Fotografen Erling Lykke Jeppesen har taget fotografierne til bogen, mens

Ragna Wehding, der er grafisk designer og ansat på Ballerup Museum som udstillingsarkitekt, har tegnet bogens tegninger. Bogen er redigeret af Henrik Adrian og Svend Jørgen Jensen.

Der er tidligere udgivet publikationer om Ballerup kirke, men disse udgivelser er for længst udsolgt og kan ikke fås mere. Derfor har Ballerup Historiske Forening taget initiativ til at udgive en bog, der er tidssvarende – både med hensyn til indholdet og det tekniske udstyr.

Ballerup Krøniken

I perioden 2005–2010 udgav Ballerup Historiske Forening, Pædagogisk Center og skolebibliotekerne i Ballerup Kommune dvd-serien Ballerup Krøniken. Serien består af seks dvd'er. Den første indeholder en restaureret kopi af egnsfilmen fra 1949, som beskriver Ballerups historie fra oldtiden til S-togets ankomst. Desuden indeholder Bal-

lerup Krøniken 1 en film, som biografdirektør Julius Dinesen har optaget 1925–1934 af Kioskløbene, ringridning, byfest i krohaven og old boys-fodboldkampe på Solvej.

De efterfølgende fem dvd'er beskriver hver et tiår af Ballerups historie fra 1950 til 2000. Filmene er blevet til i samarbejde med beboere i Ballerup, som har udlånt deres amatørfilm til projektet. Også Ballerup Kommune og flere af kommunens virksomheder har stillet materiale til rådighed.

Initiativtageren til projektet og hoveddrivkraften er Ballerup Historiske Forenings næstformand Mogens Bille. Den første eksisterende egnsfilm fra 1949 havde Gunnar Nu Hansen lagt speakerstemme til, mens det i de efterfølgende fem dvd'er er borgmester Ove E. Dalsgaard, der speaker.

Den første dvd støttede Ballerup Kommune økonomisk, mens overskuddet fra de efterfølgende dækkede udgifterne til de næste i rækken. Serien blev en stor succes, og ud over at dække udgifterne til næste års udgivelse, kunne borgmesteren hvert år overrække et klækkeligt beløb til skoletjenesten i Pederstrup.

Borgmester Ove E. Dalsgaard og en repræsentant for Den Danske Bank overrækker Mette Jensen og Keld Nørgaard en check på 50.000 kr. til skoletjenesten i Pederstrup. Foto. Svend Jørgen Jensen, 13. juni 2006.

Museumsfonden

Siden årtusindskiftet er der sket store forandringer på museet i Pederstrup – forandringer, som både har medført nye udstillingslokaler, en ny permanent udstilling, nye ansigter i medarbejderstaben og ikke mindst organisatoriske ændringer omkring styringen af museet. De organisatoriske ændringer er indgående beskrevet af Mogens Bille i Byhornet 2005 nr. 4.

Han skriver, at kulturudvalget med kommunaldirektør og kulturchef Uffe Stormgård i spidsen i slutningen af 1990'erne satte fokus på Pederstrupgård, Lindbjerggård og egnsmuseumet.

Man ønskede fra forvaltningens side – og vist nok også fra politisk hold – at modernisere museet og give såvel lokaler som udstillinger et kvalitetsløft med en mere professionel udformning, der ville kunne tiltrække et stort publikum fra Københavns-området. Kulturforvaltningen hyrede i den forbindelse Elisa Fonnesbech, der som professionelt museumsmand skulle give et bud på, hvordan hele området kunne indtages som kulturcenter. Samtidig havde man et ønske om, at den stærkt overbebyrdede museumsleder, Jørgen O. Bjerregaard, skulle aflastes for en række praktiske opgaver, så han kunne

Museumsfondens første bestyrelse. Fra venstre Mette Jensen, Mogens Palvad, Inger Christensen, Henrik Bolberg, Mogens Bille, Ole-Peter Petersen og Bente Dahl. Foto: Svend-Erik Jensen.

koncentrere sig om de rent museumsfaglige spørgsmål. Mogens Bille skriver videre:

»Ballerup Historiske Forenings bestyrelse tog i foråret 1999 initiativ til en ny konstruktion/nye vedtægter for ikke blot stiltiende at sidde og kigge på, at udefrakommende »konsulenter« uden forståelse og veneration for Pederstrup-områdets unikke karakter og kvaliteter skulle »løbe med hele dagsordenen« og al opmærksomheden.

Så mens der altså foregik et arbejde på rådhusniveau – så foregik der samtidig et analysearbejde i Historisk Forenings regi, hvor vores overordnede mål og strategi naturligvis var at få optimal indflydelse på den nye udstilling og museets fremtidige drift og at skaffe res-

sourcer til en mærkbar og stærkt tiltrængt aflastning af Jørgen O. Bjerregaard.«

Elisa Fonnesbechs bud på et kulturcenter i Pederstrup var meget ambitiøst og fik da også en hård medfart blandt foreningslivet i Pederstrup. Men også politisk blev tommelfingeren vendt nedad – ikke mindst på grund af økonomien. Derfor søsatte man et væsentligt mindre projekt: den nye permanente udstilling om Ballerups historie.

Parallelt med dette professionelle arbejde moderniserede Historisk Forening over de næste år foreningens vedtægter for at stå klar til at indgå i et samarbejde med Ballerup Kommune omkring det ny Ballerup Museum. Foreningen valgte i fuld forståelse og re-

spekt for Jørgen O. Bjerregaards enorme indsats i Pederstrup en ny formand, for at Jørgen kunne koncentrere sig om opgaven som fremtidig museumsleder af det nye museum. Samtidig pressede foreningen stærkt på politisk for at skaffe Jørgen ekstrahjælp – både administrativt og museumsfagligt.

I første omgang lykkedes det omkring det administrative, idet Tove Munck blev ansat som kontormedarbejder, og siden lykkedes det at få Mette Jensen ansat som museumsformidler, efter at hun først havde været ansat på løseres vilkår.

Ballerup Historiske Forening var ejer af museets genstande, mens Ballerup Kommune ejede bygningerne i Pederstrup. Der blev derfor skabt en styringsmæssig og organisatorisk konstruktion, der sikrede både Ballerup Kommune og Historisk Forening indflydelse på drift og udstillingsvirksomhed, idet der blev oprettet en selvejende fond, som fik navnet Ballerup Museumsfond. I fondens bestyrelse sidder to politikere, to repræsentanter fra Historisk Forening, en repræsentant fra Ballerup Stadsarkiv samt en repræsentant fra erhvervslivet.

Medlemsarrangementer

Efter mange års pause genoptog foreningen i 2009 afholdelsen af medlemsarrangementer. Det første arrangement blev afholdt den 14. juni i museets skolestue, hvor Frank Weinberger fortalte om sin store Anders And-samling og viste rundt i museets særudstilling »Anden og manden«.

Siden har foreningen arrangeret udflugter til Stenhuset i Kvinderup, Filmhuset i København, Mosegården i

Værløse og Kroppedal Museum. Foreningen har desuden afholdt flere foredrag i forbindelse med museets særudstillinger og foreningens generalforsamlinger samt givet medlemmerne mulighed for at købe billetter til nedsat pris til en historisk teaterforestilling i Baltoppen.

Foreningens nye rolle

Med etableringen af Museumsfonden skete der en markant ændring af Historisk Forenings engagement i museet. Hvor det tidligere var foreningen, der drev museet ved hjælp af de aktive medlemmer, er det nu Museumsfonden, der driver museet.

Den daglige drift af museet bliver forestået af både lønnet og ulønnet arbejdskraft. Det er f.eks. museets store gruppe frivillige medarbejdere, der holder museet åbent om søndagen. En stor del af museets frivillige medarbejdere er medlemmer af Ballerup Historiske Forening, men man behøver ikke at være frivillig medarbejder for at blive medlem af foreningen.

I dag er Ballerup Historiske Forening museets venneforening, der stadig støtter og samarbejder med museet. Foreningen har i de 75 år, den har eksisteret, markeret sig ved at udbrede kendskabet til den lokale historie. Men foreningens største indsats har været at tage initiativ til oprettelsen af et lokalt forankret museum og i en årrække at forestå driften af det.